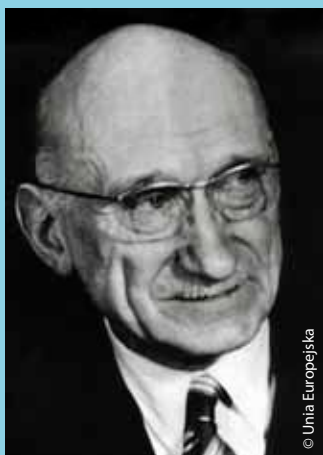

Robert Schuman: architekt projektu integracji europejskiej

Robert Schuman 1886 - 1963

Robert Schuman, mąż stanu, dyplomowany prawnik i francuski minister spraw zagranicznych w latach 1948–1952 uznawany jest za jednego z ojców jedności europejskiej.

Schuman urodził się w Luksemburgu – sąsiedztwo francusko-niemieckiego pogranicza wywarło na niego duży wpływ. Pomimo, a może właśnie w wyniku, doświadczeń z epoki nazistowskich Niemiec uważał, że jedynie trwałe pojednanie z Niemcami może stworzyć podstawy dla zjednoczenia Europy. W 1940 r. został wywieziony do Niemiec. Po dwóch latach uciekł i wstąpił do francuskiego ruchu oporu. Doświadczenia te nie wpłynęły jednak negatywnie na jego stanowisko wobec Niemiec, gdy po wojnie został mianowany ministrem spraw zagranicznych.

We współpracy z Jeanem Monnetem opracował znany na całym świecie plan Schumana, ogłoszony 9 maja 1950 r., którą to datę uznaje się za symboliczną datę narodzin Unii Europejskiej. Zaproponował w nim wspólną kontrolę nad wydobyciem węgla i produkcją stali: najważniejszych materiałów dla przemysłu zbrojeniowego. Opracowaniu tego planu przyświecała idea, zgodnie z którą prowadzenie wojny nie jest możliwe bez sprawowania kontroli nad wydobyciem węgla i produkcją stali.

Schuman poinformował o planie kanclerza Adenauera, który od razu dostrzegł w nim możliwość zapewnienia pokoju w Europie i zgodził się na jego przyjęcie. Wkrótce potem odpowiednio zareagowały także rządy Włoch, Belgii, Luksemburga i Holandii. Sześć państw podpisało w kwietniu 1951 r. w Paryżu Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. W ten sposób narodziła się wspólna Europa jako inicjatywa na rzecz pokoju.

Schuman wspierał także ideę utworzenia wspólnej europejskiej polityki obronnej. W latach 1958–1960 pełnił on funkcję przewodniczącego Parlamentu Europejskiego.

Młodość

Pochodzenie Roberta Schumana było prawdziwie europejskie. Urodził się 29 czerwca 1886 r. w Luksemburgu. Jego ojciec był Francuzem, który po zaanektowaniu przez Niemcy regionu, w którym mieszkał, stał się Niemcem. Jego matka była zaś Luksemburką. Sam Schuman urodził się jednak jako obywatel Niemiec. Gdy po zakończeniu pierwszej wojny światowej, w 1919 r., Alzacja-Lotaryngia została zwrócona Francji, Schuman stał się Francuzem.

Przed wybuchem wojny Schuman studiował prawo, ekonomię, filozofię polityczną, teologię i statystykę na uniwersytetach w Bonn, Monachium, Berlinie i Strasburgu. Na tym ostatnim uniwersytecie z wyróżnieniem ukończył studia prawnicze. Po uzyskaniu dyplomu w 1912 r. otworzył kancelarię w Metz. Dwa lata później wybuchła pierwsza wojna światowa. Schuman został zwolniony ze służby wojskowej ze względów zdrowotnych. Po zakończeniu wojny Schuman zaczął aktywnie działać w polityce. Swoją karierę publiczną zaczął jako poseł do francuskiego parlamentu z regionu Mozeli.

W dniu rozpoczęcia drugiej wojny światowej Schuman zajmował we francuskim rządzie stanowisko sekretarza stanu. W czasie wojny aktywnie uczestniczył we francuskim ruchu oporu, w następstwie czego został zatrzymany. Po tym jak o włos uniknął wywiezienia do obozu koncentracyjnego w Dachau, uciekł na obszar „wolnej” Francji, gdzie ukrywał się po wkroczeniu tam nazistów. Pozostając w ukryciu, Schuman, za którego głowę wyznaczono nagrodę w wysokości 100 000 marek Rzeszy, przez kolejne trzy lata walczył przeciwko Niemcom. Odrzucił zaproszenie ówczesnego przywódcy Francji na uchodźstwie, generała de Gaulle’a, do Londynu, ponieważ wolał pozostać z rodakami w okupowanej przez nazistów Francji.

Po wojnie wrócił do polityki krajowej i kolejno obejmował najwyższe stanowiska: najpierw ministra finansów, a następnie w 1947 r. stanowisko premiera, w latach 1948–1952 ministra spraw zagranicznych, a w latach 1955–1956 ministra sprawiedliwości. Był głównym negocjatorem wszystkich najważniejszych traktatów i inicjatyw, takich jak Rada Europy, plan Marshalla czy NATO: wszystkie te inicjatywy miały na celu zacieśnienie współpracy wśród aliantów zachodnich i zjednoczenie Europy. Jednak Robert Schuman stał się najbardziej znany za sprawą inicjatywy, zwanej obecnie deklaracją Schumana, w której zaproponował Niemcom i innym państwom europejskim nawiązanie współpracy w celu połączenia swoich interesów gospodarczych. Schuman był przekonany, że po ich połączeniu wybuch nowej wojny będzie „nie tylko nie do pomyślenia, ale także niemożliwy”.

Deklaracja Schumana

W swoim przemówieniu z 9 maja 1950 r., które powstało z inspiracji Jeana Monneta i w części zostało przez niego napisane, Schuman zaproponował oddanie francusko-niemieckiej produkcji węgla i stali pod kontrolę wspólnej Wysokiej Władzy. Organizacja ta miała pozostać otwarta dla innych państw europejskich.

Współpraca miała zostać zaprojektowana w taki sposób, aby doprowadzić do stworzenia wspólnych interesów między państwami Europy, dzięki czemu stopniowo osiągnięto by integrację polityczną będącą warunkiem pokojowej koegzystencji:

„Europa nie powstanie od razu ani w całości: będzie powstawała poprzez konkretne osiągnięcia budujące rzeczywistą solidarność. Zgromadzenie narodów europejskich wymaga wyeliminowania odwiecznej wrogości między Francją a Niemcami”.

Jego słowa nie trafiły w próżnię. Reakcja niemieckiego kanclerza, Konrada Adenauera, była szybka i pozytywna, podobnie jak reakcja rządów Holandii, Belgii, Włoch i Luksemburga. Zaledwie po roku, 18 kwietnia 1951 r., sześć państw założycielskich podpisało traktat paryski. Na jego mocy utworzono pierwszą ponadnarodową wspólnotę europejską – Europejską Wspólnotę Węgla i Stali. Powołanie tej przełomowej organizacji uutorowało drogę dla utworzenia Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej i Unii Europejskiej, którą nadal kieruje ten sam rodzaj nowatorskich instytucji europejskich, jakie zapoczątkowano w 1950 r.

Schuman wygłaszający swoją słynną przemowę 9 maja 1950 r. Data ta jest obecnie uważana za dzień narodzin UE.

Mimo to Schuman nie spoczął na laurach. Stał się wielkim orędownikiem dalszej integracji poprzez utworzenie Europejskiej Wspólnoty Obronnej, a w 1958 r. został pierwszym przewodniczącym instytucji będącej pierwowzorem obecnego Parlamentu Europejskiego. Kiedy odchodził z tego urzędu, Parlament nadał mu tytuł „Ojca Europy”. Ze względu na znaczenie deklaracji Schumana z 9 maja 1950 r., dzień ten został ustanowiony Dniem Europy. Zaś w uznaniu dla pionierskiej pracy Schumana na rzecz zjednoczenia Europy, jego imieniem nazwano dzielnicę Brukseli, w której swoje siedziby ma kilka instytucji Unii Europejskiej.